

mel i sucr e

PRENSA
CORONA

SANT JOAN

ABRIL 1987

NUM. 82

MEL i SUCRE - 82, Abril de
1.987. Butlletí informatiu de
l'Obra Cultural Balear a Sant
Joan.

CUBERTA.- Reïm.

CONTRACUBERTA.-Art fotogràfic.

LOCAL SOCIAL .- Casa de Cul-
tura, carrer "Jose Antonio",
nº 13.

Tothom que vulgui col.laborar
que faci de veure algú de l'e-
quip de treball, i que li en-
tregui els originals abans del
dia 20 del mes en curs.

Tirada actual - 300 exemplars.

Imprimeix - Fot. Bohigas

Depòsit Legal - 49.1.983

NOTA .- S'adverteix als possi-
bles lectors de *Mel i Sucre*,
que aquesta revista, amb els
seus escrits i comentaris pot
ferir la sensibilitat dels es-
perits no acostumats.

GIRANT FULLA HI TROBAREU:

- *Notícies locals*, del que suc-
ceix al poble, fins a l'hora de
tancar el número, per l'OCB.
- *Coses d'eleccions*, comentari i
resum de les eleccions del 77
fins a l'actualitat, per Miquel
Company.
- *Ajuntament*, resum del ple Or-
dinari celebrat dia 1 d'abril,
per Joan Sastre Joan.
- *Bestiari: El Vell Mari* breu
estudi sobre aquest mític animal
temps enrera molt freqüent a les
platges mallorquines, per Joan
Morey, Cosme Nigorra, i altres.
- *Diàleg?*, breu assaig sobre un
fet que es repeteix massa vega-
des din la nostra societat, de
Pius Pujades, aparegut a S'Are-
nal de Mallorca n.120.
- *Aventures*, resum d'una tertú-
lia sobre la rondalla "L'amor de
les tres taronges", per Joan
Morey.
- *Papers de fa estona*, un reco-
rregut per l'història de la vila
a través de documents antics, a-
portació de Miquel Company.
- *Passatemps*, dues maneres de
fer correr el temps, obra de
Joan Sastre.

Notícies locals

- Endret d'allà on es crusen els carrers de Palma i del Sol hi ha posat uns indicadors amb un home pintat que camina. Aquests indicadors avisan als automobilistes usuaris del carrer de Palma que els peatons tenen preferència a l'hora d'atrasessar, cosa que pot ser positiva en vistes a evitar possibles accidents amb els al.lots que van o venen de les escoles.

- Durant tot aquest mes hi ha hagut comentaris polítics per tots els gusts, tant a nivell de carrer com a la premsa local. El tema polític també ha ocupat una part predominant del temps a les tertulies placers i de casino.

- També han proliferat els sopars i reunions polítiques, sobretot dels grups que van un poc atrassats en la confecció de les llistes

- Dia 9 *Mel i Sucre* va rebre un telegrama del gabinet de premsa del PSOE, convidant a un representant de la publicació a la presentació llibre de Francesc Triay "El Nostre Futur". N'hi ha que tenen duros.

- Dia 25 vespre a Cas Donat es reuniren una trentena de simpatitzants del PSM per confeccionar la llista per a les eleccions municipals del 10 de juny.

- El primer dissabte d'abril es varen juntar en matrimoni Joan Morey Company (president de l'OCB de Sant Joan i col.laborador habitual de Mel i Sucre) i Margalida Munar Caimari. Varen ser unes noces "de pinyol vermell", amb Cerimònia Eclesiàstica a Consolació i un bon sopar a C'an Tronca.

- Encara que l'any va començar amb bastantes plujes, aquest mes d'abril ha estat molt eixut; aixó ha fet que la capa superior de la terra cultivable es posi forta com un mac, i que un pam endins hi haguí fang. L'eina que més han emprat els tractorers ha estat la fressadora. La precipitació caiguda durant aquest mes d'abril ha estat de 11,4 litres, quantitat no suficient pels sembrats que ja necessiten una ruixadeta.

- Seguint amb la notícia anterior cal esmentar que així com ha vengut l'any molts de bocins no s'han pogut llaurar d'hora, i s'hi ha posat un fardatge de cugula que feia molt de temps que no se

veia: allà on l'amo no ha pogut sembrar o no ha pogut anar a segar-la hi ha redols on arriba als dos metres d'altària.

- Després d'aquest hivern plujós queda més patent el mal estat dels camins de foravila (camí d'Horta, d'els Calderers,...) i dels carrers del poble (carrer Nou, perllongació del Mestre Mas, Progreso, Ramon Llull, des Camp d'en Fiol, ...).

- Els lladres han tornat actuar al nostre poble. La matinalada del dimecres dia 8 feren una passada per unes quantes cases de les quals s'en dugueren distints objectes de valor (sobretot aparells de video). El sistema emprat per efectuar els robatoris va ser el mateix a que ens tenen acostumats darrerament: entrar a la casa pel corral, de matinalada, quan els propietaris dormen. Per la vila circulan tota classe de rumors, i cada vegada va prenguent més cos la suspita que hi ha qualque santjoaner dins el grup de lladres. Això duu marxa d'acabar malament. Per altre banda s'ha sentit dir que els pobles veinats al nostre (Petra, Vilafranca, Montuïri, ...) també han estat visitats per aquest indesitjable personal.

- La primera quinzena d'abril els cursos de 4rt. i 5è de l'escola de Sant Joan varen ser atesos per una mestra externa, ja que el propietari de la plaça va tenir 15 dies de permís. Per altre banda pareix segur que hi haurà novetats al claustre de professors pel curs 1.987-88, Catalina Vicenç i Andreu Gelabert concursaren al seu moment i ée les va concedir la plaça a un altre lloc.

- Segons margers intesos en la matèria, el nou marge de marès del primer revolt pujant a Consolació ja té un crull. Esperem que no sigui com la perllongació del carrer Mestre Mas o com el mur de contenció del futbol.

- A començaments de la segona setmana d'abril, es va fer una crida informant a tots els interessats en adquirir ninxols o capelles al cementiri, que passassin per les oficines de l'ajuntament. A aquesta vila nostra creix més aviat el cementiri que el poble.

*Vaig fer Pàsqua sense mè
i quines panades tan eixutes,
a sa carn no hi havia busques
ni ossos per dar an es ca.*

- Setmana de Pàsqua. Missa solemne i processó el Dijous Sant, Divendres i Dissabte Sants missa, Diumenge matinal amb tò Pascal; com cada any la Mare de Deu i el BonJesus es trobaren davant el

portal major. Cal destacar el fet que enguany la mare de Deu estrenava vestit.

- El dia de la tercera festa de Pàsqua, com és habitual, la juvenea de la vila va pujar a fer la barenada al puig de Bonany. Enguany els quintos no hi anaren. Els amos del bar *tres dos* organitzaren una pujada amb la clientela.

- El segon dissabte del mes a les 12 del migdia hi va haver una reunió a l'ajuntament per parlar de l'estat de comptes 1.985 i del projecte d'arreglar la Plaça d'en franco.

- Pareix ser que enguany els santjoaners ens haurem de gratar la butxaca a l'hora d'anar a pagar la contribució, ja que segons notícies ens l'han pujada quasi un 100%. Per més informació llegiu el punt de *precis i preguntes* del resum del ple ordinari d'aquest segon trimestre.

- Dia 11, Diumenge del Ram: Missa solemne el dematí, amb bendició de rams a la plaça de l'església. Els quintos del 66 beneïren també el seu pi, i com és habitual en sortir de missa rifaren un xot i una porcella. El xot va tocar al batle de la vila.

- Dia 16 d'abril (el Dijous Sant), al circuit balear de TVE, va ser entrevistat Joan Company Florit, director de la Coral Universitària de Mallorca. L'entrevista, que va durar uns vint minuts, va ser sobre la interpretació de la Missa de Requiem de Mozart oferida a l'Auditori el vespre del 14 d'abril. Acabada l'entrevista TVE-B va emetre el concert.

- Durant aquest mes també han aparegut per l'Informatiu Balear la colla de xeremiers de Sant Joan, a un documental sobre el Diumenge de l'Àngel al Castell de Bellver. Era una gravació de fa un parell d'anys.

- Com cada any durant tota la Setmana Santa els quintos s'ensenyoriren de la vila i en feren de les seves, de totes maneres enguany no s'ha sentit parlar de les animaladotes que solien fer anys passats. Cal destacar que el diumenge de Pàsqua (el vespre abans de cantar panades) encara no tenien músics per sonar la típica melodia *la jota dels Quintos*, i a darrera hora aconseguiren llogar la banda de bandúrries del Grup de ball de Sant Joan, i foren auxiliats pel *tamboriner* de la colla de xeremiers de Sant Joan. Es digne de menció que el regidor d'Interior de l'ajuntament de la vila els va obsequiar amb una pesseta, una única i miserable pesseta.

- Una curiositat: enguany un dels dos municipals del nostre ajuntament (en Bartomeu Mora) ha hagut de compaginar dues activitats tan distintes com la de ser quinto i guardar l'ordre públic. I per més fer li va tocar guàrdia la setmana de Pàsqua. A pesar de tot s'en va poder sortir.

- El diari de Mallorca del dilluns de Pàsqua publicava el resum dels resultats de tots els comicis electorals desde l'any 79 fins a l'actualitat, referits al nostre poble.

- L'indicador que hi ha sortint de Montuïri cap a Sant Joan que deia *ATENCIÓN, adelantamientos peligrosos...* ha estat objecte d'una pintada per intentar posar-lo en la nostra llengua. Hi ha que dir que a molts d'altres indrets de Mallorca s'han col·locat indicadors semblants en les dues llengües (català i castellà) o solament amb la nostra.

- Poc abans d'acabar el segon trimestre escolar, l'hivernacle de l'escola de la vila va sufrir una seriosa destrossa: principalment va ser danyat el plàstic exterior i es varen arrabassar o espenyar gran part de les plantes de l'interior. Com és de suposar els mestres estan indignats davant aquesta salvatgina.

- L'equip de bàsquet femení segueix endevant baix l'assessorament den Biel Company. Per altre banda els equips de voleibol femení de la vila i més concretament dins la categoria cadet s'han proclamat campions de Mallorca al vencer al Sant Josep Obrer.

- En el Concurs de Colombòfila organitzat pels Clubs Colombòfils Missatgers d'Algaida i Montuïri, cal destacar l'actuació dels santjoaners Joan Lluís Gayà i Josep Sanchez, els coloms dels quals estan aconseguint bones posicions.

- El Ple del Consell Insular de Mallorca de dia 6-4-87 va aprovar el Pla de Vies i Obres per l'any 1987. Es varen incloure la remodelació de la Plaça des Centro i la capa de pavimentació del camí d'en Ficà-Son Roig.

	Aport. Ajunt.	Aport CIM	Total
Plaça des Centre	1.904.715	7.618.862	9.523.577
Camí Ficà-S. Roig	965.034	3.860.136	4.825.170

- Encara que no paresqui ver, aquest mes es compleix un cinquentenari: Es publica al *Mel i Sucre* el *Bestiari* n.50. L'hi ha tocat al *Vell Mari*. El *Bestiari* es fins el moment la sèrie més llarga de les que s'han publicat a *Mel i Sucre*.

- Les candidatures que es presenten definitivament a les eleccions municipals a l'ajuntament de Sant Joan són les següents:

Partit Socialista de Mallorca
(P.S.M.)

- 1- Joan Sastre Joan
- 2- Miquel Company Florit
- 3- Francisca Company Matas
- 4- Joan Lluís Gayà Bauzà
- 5- Joan Moratinos Jaume
- 6- Joan B. Font Roig
- 7- Antoni Jaume Morey
- 8- Gabriel Company Matas
- 9- Amador Bauzà Bonet

Suplents:

- Josep Bauzà Bonet
- Guillem Bauzà Company
- Cosme Nigorra Fiol

Centre Democràtic i Social
(C.D.S.)

- 1- Sebastià Florit Gayà
- 2- Amador Bauzà Sastre
- 3- Carles Estelrich Costa
- 4- Gabriel Company Gayà
- 5- Francisca Estelrich Costa
- 6- Antònia Rebassa Gayà
- 7- Sebastià Mayol Estrany
- 8- Joan Barceló Morey
- 9- Cristòfol Ginard Gual

Suplents:

- Maria Mayol Bou
- Josep Font Nicolau
- Margalida Blanch Bauzà

Unió Mallorquina-Plataforma
Santjoanera. (U.M.)

- 1- Joan Barceló Mesquida
- 2- Joan Matas Gayà
- 3- Francesc Bover Gelabert
- 4- Antònia Gayà Font
- 5- Carles Costa Salom
- 6- Antònia Font Bauzà
- 7- Antoni Barceló Galmés
- 8- Francesc Mestre Estelrich
- 9- Mateu Bover Barceló

Suplents:

- Antoni Galmés Bauzà
- Joan Bauzà Gayà
-

Aliança Popular
(A.P.)

- 1- Joan Matas Antich
- 2- Gabriel Mora Mas
- 3- Arnau Gayà Mayol
- 4- Rafel Alzamora Bauzà
- 5- Miquel Torrens
- 6- Francesc Gayà Rotger
- 7- Guillem Mas Font
- 8- Josep Bauzà Dalmau
- 9- Guillem Riutort Mestre

Suplents:

- Bernardí Mas Font
- Bartomeu Pastor
- Gabriel Galmés

Partit Demòcrata Popular
(P.D.P.)

- 1- Arnau Company Bauzà
- 2- Bartomeu Payeras Florit
- 3- Gabriel Company Bauzà
- 4- Guillem Català Nigorra
- 5- Antoni Galmes Ferrer
- 6- Gabriel Matas Mas

- 7- Francesc Morey Jaume
- 8- Miquel Sastre Gayà
- 9- Antoni Ferriol Florit

Suplents:

- Miquel Bonet Sastre
- Guillem Matas Mas
-

- L'equip de redacció de *Mel i Sucre* posa a la disposició dels partits que es presenten a les eleccions un espai gratuït per a la seva propaganda política. Esperam que sigui aprofitada al màxim a aquesta oferta.

- Recordam als nostres lectors que a les eleccions del 10 de juny s'elegeixen els regidors dels municipis, els parlamentaris de la Comunitat Autònoma, i els del Parlament Europeu a Estrasburg.

COSES D'ELECCIONS

Són temps d'eleccions. Municipals, autonòmiques i europees; el nostre poble haurà d'apropar-se el pròxim dia 10 a les urnes amb tres paparetetes en un intent d'elegir nous membres als ajuntaments, parlament balear i europeu. Són temps durant el qual es vessarà molta tinta i es faran moltes promeses. Però la intenció d'aquest escrit no és altra que la de valorar la tendència sociològica i política dels votants santjoaners.

En un intent concís de fer una anàlisi retrospectiva del votant santjoaner, hem de constatar durant el segle XIX i, més concretament, entorn a la primera República de 1868, el caràcter més aferrat a la terra del votant, és a dir, un sentiment anticoncentralista com a resposta als tributs i impostos que s'havien de pagar a l'estat centralista (no oblidem que la divisió administrativa de les províncies s'instaurà a 1833, divisió a la qual els mallorquins reaccionaren amb prou energia com així ho demostra i justifica la història oral i les gloses del Cançoner Popular del Pare Ginard). El santjoaner havia pres part activa en altercats públics (com així ho constata el Boletín Oficial de la Província de la dècada 1860-1870) ja que es negava a pagar els tributs als recaptadors d'imposts, vulgarment anomenats "empleados". El seu caràcter actiu i participatiu justifica almenys la seva disconformitat amb un sistema d'hisenda pública de l'Estat centralista.

De la primera República a la segona, existeix un salt temporal una mica àmplia, que ajuda a constatar la tendència cap a postures conservadores. Aiximateix un fet il·lustratiu és el de que la propietat de la terra ja molt establida feia que molts santjoaners, anteriorment sense una renda immobiliària, ara poguéssin conrear la seva pròpia terra.

A principis de segle l'acció d'una sèrie de senyors i amos de possessió ajudaren a aquesta conversió ideològica, que donà com a resultat a les distintes eleccions del temps de la República, la victòria a les dretes.

Darrere el lapsus llarguíssim del franquisme, la por al nou sistema polític s'apoderà del santjoaner. La mitjana del nivell cultural del santjoaner a finals del franquisme (1975) era aproximadament d'un 90% de persones amb un nivell inferior al batxiller ele-

mental, fet que podria estendre's a tota Mallorca i que té força relació amb la tendència a l'hora de votar.

El franquisme fou -ningú ho pot negar, sobretot al principi- un temps de silenci, en el que l'individu fou recluït i la seva participació dins la societat civil minvà. Aquest fet marcà el caràcter conservador del votant, en general, que davant el nou sistema polític, reaccionà amb escepticisme i una excessiva prudència.

Al llarg de més de 10 anys de democràcia, aquest fenomen anteriorment explicat és ben il·lustratiu a Sant Joan. Si feim la típica divisió de dreta, centre i esquerra, el votant santjoaner ha respost amb clars exemples de centre dreta. Actualment, però, els polítics tenen altres armes per fer variar la balança, com així ho demostra González en el referèndum de l'OTAN (no pel cas de Sant Joan, però sí al global del votant de l'Estat).

De totes formes, tot i que no es tracta de fer valoracions i suposicions hipotètiques, cal afirmar que a nivell de mass-media, o sia, del ciutadà a peu (a Sant Joan hi ha un 40% de la població), els mitjans de comunicació -TV, sobretot- tendeixen a fer canviar el parer de molts votants. El fet que González pugui estar a la poltrona anys i més anys crea un síndrome entre la població -vells, assalariats, mestresses de casa, etc.- en el que sorgeixen preguntes com: "que nos llevaran la paga?", "i no nos vendran més doblers per asfaltar camins?", "i els socialistes no han estat tan dolents com pareixien", i d'altres exemples més. Està clar, però, que a Sant Joan encara es voten les persones i gairebé aquesta teoria que exposàvem no pot aplicar-se al nostre cas.

En definitiva, com es veu al quadre adjacent el vot polític a Sant Joan ha estat majoritàriament de dretes, quedant sempre en el total dels escrutinis un percentatge molt baix de votants progressistes i d'esquerres.

Dretes---UCD: Unión Centro Democrático; CD: Coalición Democrática; AP:Alianza Popular; UDIB: Unió Democràtica de les Illes Balears; UM: Unió Mallorquina (PRD: Partido Reformista Democrático); CP: Coalición Popular; UN: Unión Nacional.
Centre-socialdemocràcia---CDS: Centro Democrático y Social; PSOE: Partit Socialista Obrer Espanyol; UA: Unió Autonomista.
Esquenes--- PCE: Partit Comunista de les Illes Balears (IU: Izquierda Unida);
PSM: Partit Socialista de Mallorca (US: Unitat Socialista);
PORE: Partido Obrero Revolucionario Español; LCR: Liga Comunista Revolucionaria; FTI: Front de Treballadors de les Illes Balears; MUC: Moviment d'Unificació dels Comunistes; INDEP: Candidatura Independent.

NOTA: els partits polítics que tregueren menys de 4 vots a qualsevol de les eleccions hagudes fins ara no estan indicats per manca d'espai.

ELECCIONS GENERALS

PARTITS	15-06-77	01-03-79	28-10-82	22-06-86
UCD	859	775	282	---
CD	---	136	---	---
AP	39	---	539	---
CP	---	---	---	482
UDIB	64	---	---	---
UM (PRD)	---	---	---	176
UN	---	4	---	---
CDS	---	---	84	160
PSOE	60	58	125	126
UA	56	---	---	---
PCE (IU)	11	4	7	5
PSM (US)	18	45	112	54
FTI	7	---	---	---
LCR	---	4	---	---
PORE	---	---	---	5
MUC	---	---	---	4

ELECCIONS AUTONOMIQUES

PARTITS	03-04-79	08-05-83
UCD	748	---
CD	100	---
CP	---	295
UM	---	499
CDS	---	30
PSOE	13	211
PCE	4	3
PSM	173	149

ELECCIONS MUNICIPALS

PARTITS	03-04-79	08-05-83
UCD	687	---
CD	140	---
AP	---	277
UM	---	550
PSOE	---	227
PSM	---	127
INDEP.	225	---

MIQUEL COMPANYY FLORIT

AJUNTAMENT

Resum de la sessió Ordinària de dia 1 d'abril de 1987.

La sessió va començar a les 9 del vespre, no varen assistir els regidors Joan Barceló Matas i Joan Matas Gayà.

1.- Lectura i aprovació de l'esborral de la sessió anterior. -

Es va aprovar per unanimitat l'esborrall de l'acta de la sessió extraordinària celebrada dia 10 de març.

2.- Resolucions d'alcaldia. -

Cumplimentant una normativa de la nova Llei de Règim Local, secretaria va donar compte a la Corporació de les resolucions de l'alcaldia desde dia 1er. de gener fins a la data.

3.- Rectificació Padronal. -

Secretaria va exposar al ple que desde dia 1 d'abril (data en que es va tancar el Padró Municipal) fins a 31 de desembre de 1.986 hi ha hagut un total de 12 altes i 19 baixes. D'això resulta que els habitants del nostre poble som en total 1.801 (als 1808 inicials n'hi hem d'afegir 12 i llevar-ne 19). Es va acordar l'enterat per part dels regidors assistents.

4.- Concessió de parcel·les al Cementiri. -

El batle va explicar que les gestions fetes amb els picapedrers i mestres d'obres de la vila (sobre les obres d'ampliació del Cementiri Municipal) no havien fruitificat, possiblement degut a l'intenció de l'ajuntament de fer tota l'obra d'una vegada, i com més prest millor; de manera que va proposar mantenir la parcel·lació proposada per una empresa que se va oferir per dur l'obra terme, i fixar els preus dels solars per la construcció de capelletes i nínxols, per procedir a la seva adjudicació als interessats.

Despres d'un canvi d'impressions, es va acordar fixar el preu de 30.000 ptes. per parcel·la dedicada a capelleta i 3.500 per nínxol, obrir un plaç d'inscripció de 15 dies a partir del 5 d'abril (del 5 al 21 d'abril), i, per tal de fer-ho saber, fer una crida pels altaveus municipals.

A proposta de Gabriel Company es va acordar que l'ajuntament es reservas 8 nínxols de nova construcció, per juntament amb els 2 de que disposa actualment poder afrontar qualsevol avinentesa.

5.- Vigilància de la Casa de Cultura, i concessió de lloc de venda. -

El delegat de Cultura va informar que havien estat concedits els locals-oficina de la Casa de Cultura a les Entitats locals

que ho tenien sol.licitat, de manera que, segons ell, era de primera necessitat decidir la forma d'atendre la neteja , vigilància, etz. de l'edifici. El mateix C.Costa va posar damunt la taula els dos sistemes aparentment més viables: constitució d'un Patronat (que seria de funcionament autònom) o gestió directa per la Corporació a través d'una normativa de Règim intern. Va plantejar també la possibilitat d'autoritzar la venda de begudes refrescants, gelats, ... com a compensació econòmica a la persona encarregada de la vigilància de l'edifici, proposta que va trobar certa oposició, sobre tot de part de Guillem Gayà, que no va poder aportar cap sol.lució alternativa per compensar econòmicament a l'encarregat.

Tots els regidors hi digueren la seva, i al final es va decidir confiar al sr. batle la tasca de cercar una persona per la prestació d'aquests serveis de vigilància i neteja fins que la corporació decidésqui la forma de funcionament, previ estudi dels pros i els contres de cada una de les possibilitats.

6.- Subvenció a la Societat de Caçadors. -

El sr. batle va proposar una nova subvenció de 60.000 ptes a la Societat de Caçadors per la col.laboració del Guàrdia Jurat en el servei de guarderia rural, durant el segon trimestre d'enguany, en espera que el pròxim consistori resolgui definitivament el tema.

Es va passar el punt a votació i es va aprovar la proposta per 5 vots a favor: J.B.Mesquida, C.Costa, G.Gayà, F.Bover i G.Matas; i 4 en contra: G.Mora, A.Gayà, G.Company i J.Sastre, que argumentaren que la forma de pagament d'aquests doblers ,fora cap contracte i durant un espai de temps considerable, podia entrar dins la illegalitat. J.Sastre en concret va proposar fer un contracte laboral en regla.

7.- Precs i preguntes. -

Hi va haver les següents intervencions:

- Del Delegat de Cultura per proposar a la corporació el començar a posar en marxa l'edició de la VIII Memòria Municipal, i en cas que estigui acabada abans de dia 10 de juny repartir-la fora fer presentació oficial, per evitar actes d'*electoralisme*.

- Del sr. batle, donant compte d'una notificació del Ministeri d'Hisenda que, independentment dels acords municipals, a la contribució Urbana i Rústica s'aplicaran els tipus del 20% i el 10% respectivament. Això vol dir que a Sant Joan la quantitat a pagar per aquest concepte serà quasi el doble, i amb un any el nostre haurà passat de ser el poble que menys pagava de Mallorca a ser com els altres.

- Guillem Gayà va felicitar al delegat de Sanitat pels seus encerts a l'hora de posar en marxa el Centre Sanitari.

- Gabriel Mora:

* Demanant qui pagaria els esboldrecs del carrer del Mirador, el batle va respondre que seria el qui els va provocar, a saber, el primer el contratista (M.Mascaró) i el segon l'Ajuntament.

* Sol.licitant al batle explicacions del perquè no s'havia procedit al cobrament de les Contribucions Especials per l'asfaltat del Camí d'Hortella i del Rafal Aixat. El batle va argumentar que encara no estaven fets els tiquets, i davant tal resposta el mateix G.Mora va proposar que es tramitàs urgentment el seu cobrament, ja que segons ell aquestes obres haurien d'estar pagades abans de les eleccions, per no deixar deutes al consistori entrant.

* Per demanar perquè les obres de la Casa de Cultura no s'havien realitzat segons el projecte. El batle i el delegat de Cultura varen contestar que s'havien seguit les directrius de l'arquitecte, i que aquest donaria totes les explicacions que fessin falta.

- Joan Sastre:

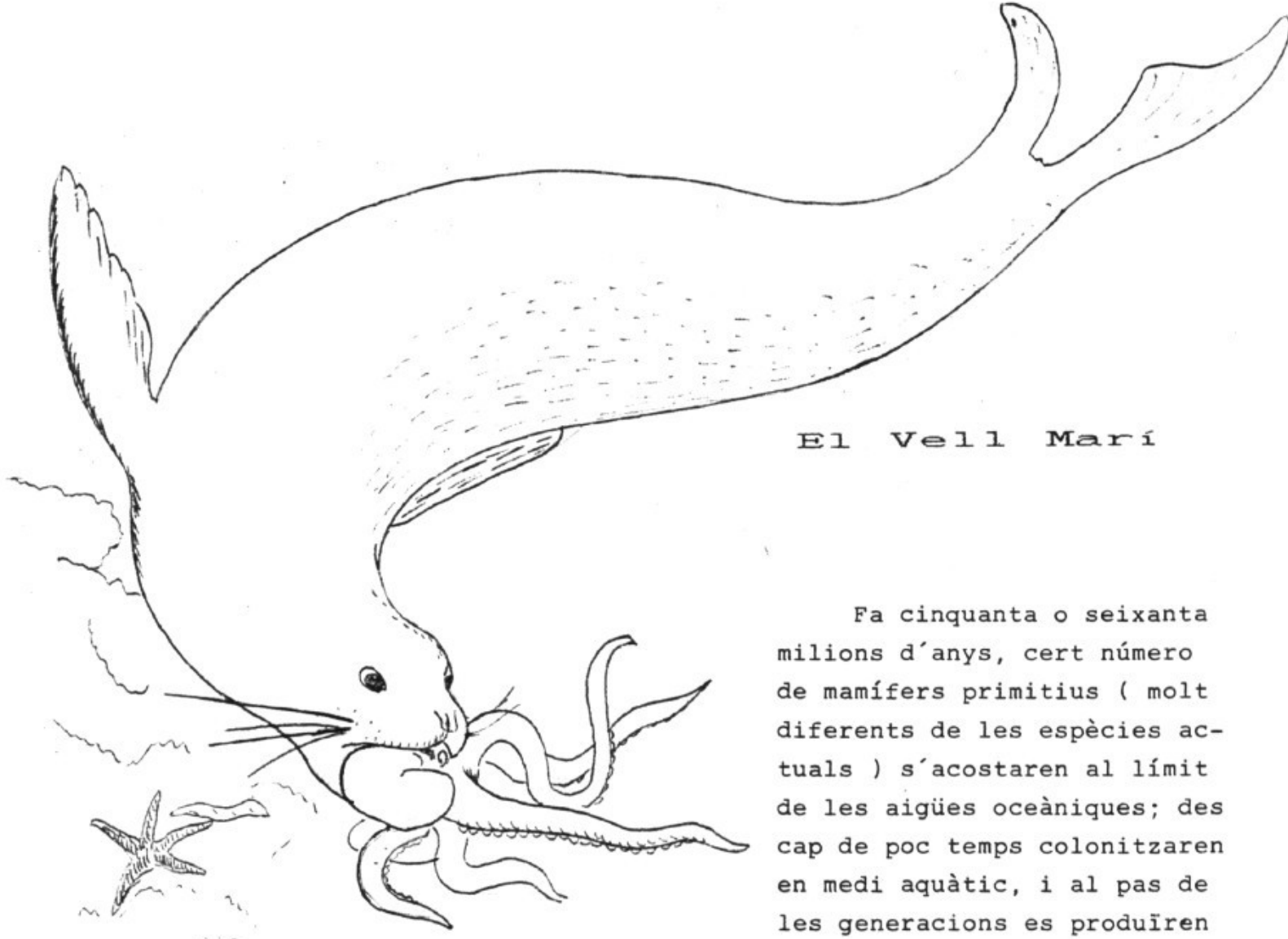
* Agraïnt al batle l'atenció de repartir als regidors, i a domicili, l'esborrall de l'acte de la sessió a aprovar.

* Demanant explicacions sobre el text de la làpida commemorativa de la inauguració de la Casa de Cultura, considerant impropedent i fora de lloc citar el *Vè centenari de la unitat d'espanya*. Segons J.Sastre hauria estat més propi recordar la data de construcció de l'edifici, la seva condició inicial d'edifici destinat a escola pública, i la seva reconversió en Casal de Cultura. Va respondre Carles Costa que la convocatòria per la subvenció així ho indicava. També va demanar reiteradament si el posar la cita era condició indispensable per rebre els doblers, i C.Costa va arribar a reconeixer que no.

- De Gabriel Company per demanar quan s'acabarà de dur a terme el projecte de Vies i Obres 1985 referent a l'asfaltat de carrers. J.B.Mesquida va dir que segons el contratista havia d'estar acabat abans de Pàsqua, però que segurament es retrassaria un poc. G. Mora va comentar que segurament s'asfaltarien la setmana abans del 10 de juny. El batle no ho va negar.

Es va donar la sessió per acabada a la una menys quart del vespre.

Joan Sastre Joan

El Vell Marí

Fa cinquanta o seixanta milions d'anys, cert número de mamífers primitius (molt diferents de les espècies actuals) s'acostaren al límit de les aigües oceàniques; des cap de poc temps colonitzaren en medi aquàtic, i al pas de les generacions es produïren una sèrie de mutacions, no se

sap si casualment o amb un " pla global pre-establert ". D'aqueixa manera sorgiren els actuals cetacis.

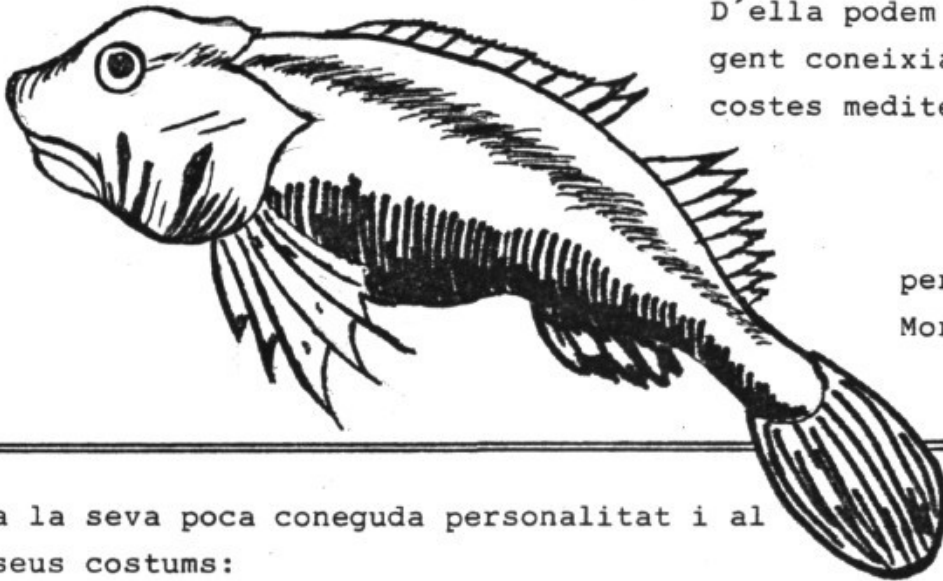
Pel mateix temps, però no necessàriament a les mateixes zones geogràfiques, certs herbívors (segurament parents primitius dels actuals elefants) emigraren cap a les aigües poc profundes de les marismes litorals o estuaris dels rius. Al pas del temps donaren lloc als sirènids.

Molt més tard (entre 25 i 30 milions d'anys) un altre grups de mamífers es dirigí a la mar. Eren carnívors, i hom creu que semblaven onsos o llúdries. D'ells provenen els pinnípedes actuals. Pertanyien a dues branques distintes i tingueren una evolució convergents: els del primer grup són les foques amb orelles (otaris i morses), tenen els membres anteriors aplanats i els posteriors (aplanats també) li serveixen per desplaçar-se en terra; l'altre grup donà lloc a les foques autèntiques (gris, comú, elefant marí, vedell marí, ..), tenen els membres anteriors aplanats, però els posteriors atrofiats no li serveixen per desplaçar-se.

El vedell marí (segurament per contracció sorgí el nom mallorquí de vell marí), porc marí, truja, ca marí, és un animal de rondalla, no perquè a la nostra terra només en queda el seu record a les contarelles populars, sinó també per les llegendes que sorgiren en torn

Vedell marí, segons un auca setcentista de bèsties (Costumari Català)

D'ella podem deduir lo poc que la gent coneixia aquest mamífer de les costes mediterrànies.

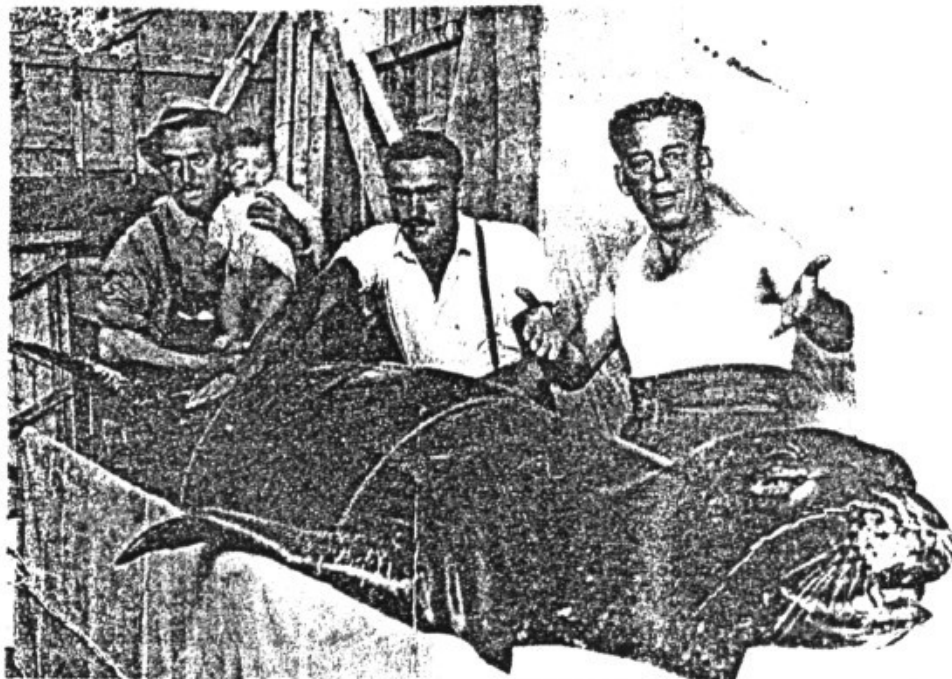
per Cosme Nigorra, Joan Morey i altres.

a la seva poca coneguda personalitat i al desconeixement dels seus costums:

- Coneix el nom de les barques de pescadors
- Espera que els pescadors hagin posat el peix damunt coberta per llavors pujar-hi a pegar-ne una panxada que li dura 8 dies.
- A les nits, espera que tots els mariners siguin a jeure per pujar damunt coberta i ajaçar-se a un racó (simulant un mariner) per dormir.
- Era considerat un animal molt llest: " Per virtut del vell marí ... " (llegim a les rondalles)
- Homero ja parlava d'aquest animal a la Odisea
- La seva pell té propietats màgiques.

Abans era una espècie abundant a la mar Mediterrània, segurament els primitius pobladors illencs s'alimentaren d'ell. Però així com anà passant el temps és convertí en un competidor de l'home pescador: li agrada capturar amfisos, congres, pops, ... nedant per davall l'aigua ràpidament gràcies a les poderoses aletes i a l'elasticitat del seu cos. Quan l'home començà a emprar xerxes, el vell marí s'acostà a elles per la facilitat en aconseguir peix, i amb les seves engronsades, estirades i mossegades les espenyava; aleshores s'anava congriant l'enemistat. Els pescadors li declararen la guerra eliminant-los sistemàticament de les nostres costes, arraconant-los als llocs més inaccessibles, a coves marines que no es comunicaven a terra. Els darrers habitatges foren Cabrera, port d'Andratx, port de Sóller, ...; finalment desaparegueren de tot de les illes. A l'any 1.958 es va capturar el darrer exemplar del que se té notícia.

En queden diferents colònies espargides pel Mediterrani, però han tingut que abandonar els seus hàbitats típics d'aquest mar (hi

Vell marí capturat a Cala Blanca (Menorca) entre 1.945-50, segons una fotografia del llibre " els mamífers de les Balears " de Josep Antoni Alcover, Edit Moll, Palma de Mallorca, 1.979

ha massa pressió humana) i s'han establert a l'Atlàntic, on hi viu la colònia més nombrosa (uns 200 exemplars) enfront de l'antic Sahara espanyol, concretament a la costa de les Cuevecillas. En total, entre els del Mediterrani i la colònia atlàntica són entre 500 i 800 exemplars.

A més de l'espècie mediterrània (*Monachus monachus*) hi ha arreu del món dues espècies més de vells marins, una a les Antilles (a punt de desaparèixer) i una altra a Hawaii.

Es un dels mamífers marins més poc coneguts i estudiats, així mateix es coneixen certes característiques i costums:

Les adaptacions a la immersió són extraordinàries, poden estar submergits prop d'un quart d'hora fora respirar. Davallen fins als 50 metres de profunditat i la velocitat del cor disminueix de 120 a 4 batecs per minut durant la cabussada, La circulació sanguínia és molt especial, per resistir els canvis de pressió. Uns músculs especials tanquen els forats del nas, per evitar l'entrada d'aigua.

L'oïde és molt fina, malgrat la falta de pavelló. Emeten renous davall l'aigua destinats a l'ecolocalització.

La vista està ben desenvolupada: uns músculs especials adapten els ulls a la visió subaquàtica modificant la corbatura del cristal·lí.

Tenen vibrises tàctils a cada part de boca.

Normalment (i si poren) viuen en colònies.

Els vells marins són actius tant de dia com de nit, si bé tenen tendència a esser diürns. Als 3 ò 4 anys ja es poden reproduir i fan una cria (a vegades bessonada) cada dos anys, la gestació li dura 11 mesos. A les poblacions grans sembla que hi ha un comportament polígam. L'època normal de donar a llum sol esser a finals d'estiu o a la tardor (si bé aquesta època no és exclusiva) i per tal menester necessita un tros de platja tranquil·la. El jove , en nèixer pesa entre 15 i 25 quilos i fa 1 m de llargària, i pot nedar tot d'una , però no ho fa fins des cap de 4 dies. L'adult pot arribar als 3,5 m i pesar 300 Kgrs. El petit mama prop de dos mesos i després passa a viure de peix. Aquesta manera de reproduir-se és típica d'una espècie que no té predadors naturals.

Diàleg?

En Jordi sosté una conversa telefònica bilingüe digna de passar a la posteritat. En Jordi fa la segona veu, per si en dubtàveu:

- "Oiga, ¿me puede poner con secretaria?"

- Miri, en aquest moment no hi ha ningú a secretaria. Fan un curset d'informàtica.

- "Perdone, no lo entiendo"

- Li deia que les secretàries són a classe d'informàtica.

- "No lo entiendo, ¿me lo puede decir en castellano?"

- Miri, li ho diré a poc a poc: les secretàries són a classe d'informàtica.

Llavors l'interlocutor s'enfada.

- "¡Oiga! ¿es que usted no habla nunca en castellano?"

- I, vostè, no parla mai en català? Les secretàries són a classe d'informàtica.

Com que ha parlat vocalitzant al màxim, sorgeix el dubte.

- "Esto, en qué lengua lo ha dicho: en castellano o en catalan?"

- En català...

- "La Administración tiene que ser bilingüe, aquí..."

- I vostè, que ho és de bilingüe?

Altre cop s'enfada molt el castellanoparlant (que fa estona que entén tot el que li estan diguent, però fa com qui no ho sap).

- "La Constitucion me ampara y usted no tiene derecho..."

- Vostè no s'ha llegit bé la Constitució!

- "¿Como dice? No lo entiendo"

Llavors en Jordi es decideix:

- Esperí un moment, que li passaré amb algú amb qui es pugui entendre...

Però el comunicant va penjar. Ell, el que volia era que en Jordi parlés en castellà.

De Pius Pujades, a S'Arenal de Mallorca n.120

* * * * *

... I aquesta conversa pot ser es reproduesqui més vegades de les que nos pensam. I si no ho creis provau-ho, veureu com el qui ha de tombar el coll sempre és el mateix. I si no el tombau i continuau amb la vostra, veureu qui és el primer que demostra la seva indignació i intenta fer valer els seus drets fora tenir en compte els de l'altre persona.

Un dia horabaixa, un equip bastant informal i improvisat sobre contarelles populars, realitzà un estudi superficial sobre les rondalles mallorquines que tenen com a tema principal l'amor, en tots els seus aspectes. Tractaren amb més profunditat " L'amor de les tres taronges ", típica rondalla sobre la qüestió i recollida al tom III de la col·lecció d'En Jordi des Recó, gràfiques Miramar, Palma de Mallorca, 1.960.

Vull oferir a continuació algunes de les principals conclusions a que s'arribaren, per creure'ls prou interessants.

* Tracta de les aventures amoroses d'un príncep (fill d'un rei, pot esser de Mallorca, o dels Països Catalans) des de que es va començar a despertar dins ell l'erotisme (als 16 anys) fins que se va casar amb una de les seves estimades.

El més interessant de la narració són els recursos estilístics (símils i comparacions sobretot) emprats per l'autor o autors per donar a entendre (a per por de dir-ho directament) el que succeïa dins la vida amorosa del nostre personatge de reial llinatge.

L'episodi de la primera jaia representa per una banda la benevolència d'uns reis caritatius amb el seu poble pobre i per altra banda (i més interessant per l'estudi que ens ocupa) la jaia és el destí: el poble no poria culpar ni acusar directament al príncep de les seves aventures, ja que estava predestinat a fer-les.

La successió repetitiva de tres episodis (el de les tres gegantes amb sos respectius marits gegants), és una mostra més de lo màgic del número tres dins la cultura mediterrània. Es un recurs molt emprat a totes les rondalles; n'hi ha que diuen que era utilitzat per cansar i fer son als qui escoltaven (hem de pensar que moltes contarelles eren narrades devora el foc, abans d'anar-se'n a jeure). En el nostre cas no vol dir que exclussivament fossin tres, sinó més de dos.

Per lo vist en Bernadet festejava a diferents llocs i al.lotes distintes, l'honor de les quals era guardat gelosament pels respectius pares (els gegants) que no se fiaven ni del fill del Rei i estaven enterats del més mínims detalls de la qüestió, o més bé, estaven obligats a estar-hi. En canvi les gegantes no sabien res i ajudaven en lo possible al jovenet. (Referent a aquest darrer aspecte l'equip d'estudiosos no se posà d'acord en l'explicació que se li pogués donar)

El nostre protagonista s'aprofità també de l'ajuda d'una bona jaia (que encarna la saviesa popular) que li donà sol.lucions lò-

giques per superar totes les dificultats que se trobaria per per aconseguir les al.lotes: " a les formigues du-los blat,...a la serp de set caps, set gerres de llet ". I també li explicà com burlar vigilància i posterior persecució dels set (l'altre número màgic de la cultura mediterrània) gegants que la guardaven.

(Aquí sorgí una altra dificultat a l'equip, no saberen contestar a perquè si les al.lotes eren tres perquè els gegants eren set)

A la fi el nostre heroi aconseguí entrar dins el jardí, burlar els gegants, pujar al taronger i dur-se'n les taronges. Aquest és, segons l'opinió dels que feien les ponències, l'episodi més eròtic de la rondalla ja que segons pareix indica clarament que, a pesar de les dificultats en Bernadet se colgà amb les seves al.lotes i aconseguí fer-se escàpol dels gegants que veien amb propis ulls el que passava.

A continuació l'autor de la contarella feu ús d'una enorme capacitat de imaginació i ens delecta amb el símil més bell de tota la composició:

- "Estava abrasat de set, i li vengué s'idea de xapar una taronja.

La xapa, i hi hagué una fadrineta com un sol, sa cosa més garrida que se fos vista mai.

Encara no va esser sortida com diu:

— Bernadet, Bernadet, da'm aigua; si no m'aufeg i

No n'hi pogué donar perquè no en tenia, i la pobreta torç el coll i morta ".

Una vegada aconseguides les taronges, en Bernat xapà la primera, o sia obrí el món interior de l'estimada i aquesta, enamorada d'ell, li demanar amor, però com que el bergant no està preparat per a tal eventualitat no n'hi pogué donar; com a conseqüència, la relació entre ells se va rompre. Amb la segona li passà el mateix fet. Però abans de perdre la darrera enamorada i com que està prevengut del que li succeïria, va estar disposat i preparat per dar-li el que demanava, i així pogueren continuar les relacions .

Abans de casar-se l'"enveja" feu acte de presència i ficant l'agulla a la innocent estimada, que confiada esperava en Bernat, la transformà en un ser dèbil i inferior. Aquell, en un moment de dubte i turbació, va consentir casar-se amb la dolenta criada.

Però el final acaba bé.

Conclusió final.- En vistes a tot això tots els aquí presents proposam fer de " L'amor de les tres taronges " una sèrie televisiva per capítols, tipus Falcon Crest >>

PAPERS de la ESTONIA

TEATRO CENTRO CATÓLICO SAN JUAN

DOMINGO, 22 DE ABRIL DE 1945,
A LAS DIEZ Y MEDIA DE LA NOCHE

CECILIA DE SOLANDA

POEMA DRAMÁTICO EN TRES ACTOS.
EL SEGUNDO DIVIDIDO EN TRES CUADROS

REPARTO

(Por orden de aparición en escena)

<i>Majorala</i>	Magdalena Juan
<i>Majoral</i>	Juan Oliver
<i>Segador I.</i>	Mateo Bover
<i>Jordi</i>	Miguel Company
<i>Francina</i>	Isabel Juan
<i>Segador II</i>	Antonio Picornell
<i>Segador III</i>	Juan Gayá
<i>Majordom.</i>	Juan Juan
<i>CECILIA.</i>	CATALINA MAS
<i>Simó Ballester.</i>	Bartolomé Gayá
<i>Fra Catany</i>	Guillermo Mas
<i>Mateu Sala</i>	Francisco Oliver
<i>Picard</i>	Miguel Matas
<i>Veguer Forá</i>	Francisco Bauzá
<i>Onissa</i>	María Matas
<i>Serventa</i>	Antonia Gayá
<i>Francí Purgues</i>	Antonio Sastre

LA ACCIÓN EN SOLANDA Y SINEU
ENTRE LOS AÑOS 1451 Y 1452.

Escenografía de Pou.

Vestuarios de Malatesta.

Armería de Artigau.

Zapatería y Peluquería de Casimiro.

(Todo dependencias del Gran Teatro Llico de Barcelona).

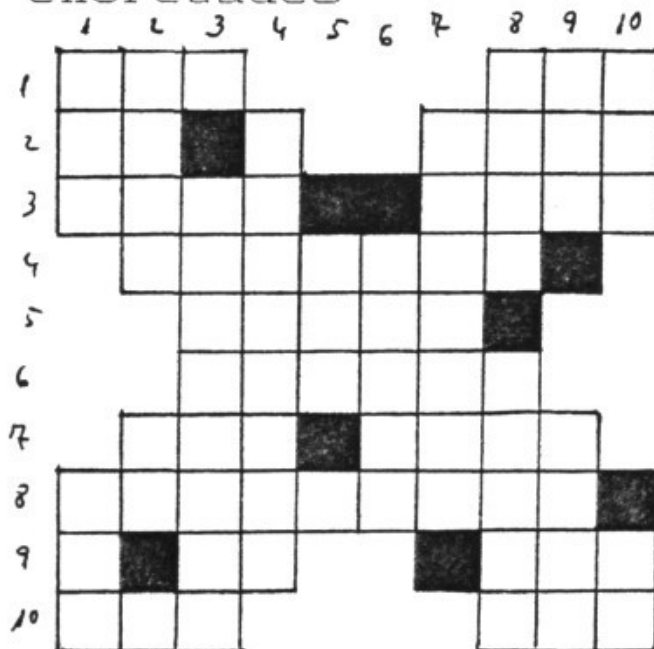
CECILIA DE SOLANDA es un drama histórico, basado en las luchas civiles que tuvieron lugar en Mallorca a mediados del siglo xv, durante las cuales jugaron un papel importantísimo los pueblos del centro de la Isla, entre los cuales ocupan un plano muy destacado San Juan y Sineu.

La figura central de este poema es una noble dama viuda, heredera de aquel espíritu de justicia que nos legara el Conquistador en su «Carta de Franquesa», que sabe enfrentarse valerosamente con sus enemigos encarándose con sus desmanes y defendiendo heroicamente en sus tierras los derechos de su hijo. De temple recio y varonil, representa a nuestros ojos, pasmados de su grandeza, un mojón secular en medio de las costumbres feudales de su siglo tumultuoso. Piedra de escándalo entre dos mundos antitéticos, el de una nobleza insobornable, celosa de sus privilegios y onerosos tributos, y el de un proletariado en germen, igualmente insobornable ante sus derechos postergados —que encarnó la tiranía efímera de Simón Tort Ballester—, su figura relevante será siempre para todos el símbolo supremo de una raza en la plenitud de su vitalidad espiritual.

PASSATEMPS

Paraules encruades

HORIZONTALS: 1.- Un dels partits que presenten candidatura a Sant Joan. Droga que consisteix en el suc dessecat del cascall, emprada com a narcòtic. 2.- Forma ocasional de l'article definit masculí. Consonant. Propietat territorial lliure i exempta de tota càrrega i dret senyorial. 3.- En una associació, la inclusió en la llista dels seus associats. Cadascun dels membres d'un animal que li serveixen per caminar, córrer, botar... 4.- Separa (una cosa) d'una altre sobre la qual descansa. 5.- Fixar la vista sobre una persona, animal o cosa. 6.- Femení, que reflecteix tots els colors de l'espectre combinats. 7.- Pèrdua o detriment causat a una persona, animal o cosa en els interessos, salut, valor, estat. Obstrueix. 8.- Llevarem les desigualtats a la superfície d'una cosa, deixant-la llisa. 9.- Consonant. Lacisum aton. Selleba sel rep adarobale, açold, asocsiv aicnàtsbus. 10.- Múscul imprescindible per viure. Comissió Nacional de Treballadors.

VERTICALS: 1.- Porció de terreny que no presenta grans elevacions i depressions. Verga d'acer, de fusta flexible, etz., amb una corda fixada als seus extrems que serveix per a tirar fletxes. 2.- Part del calçat que toca enterra. Sigles que identifiquen els membres de la policia militar dels marines americans. Vocal. 3.- Consonant. El qui toca un instrument de percussió consistent en una caixa de fusta o metall cilíndrica, les basses de les quals són dues pells tensades. 4.- Pertanyent o relatiu a les barres o mandíbules. 5.- Porció de terreny aplanat on un temps s'hi batia el gra. Consonant. 6.- Emet sons mes o menys melodiosos amb la veu. 7.- Deixar un vehicle en un lloc a propòsit i per tant de temps com el seu conductor n'estigui absent. 8.- Sensació olfactiva produïda per les emanacions de certs cossos. Slaicos semron sel etpmoc ne assam rinet arof, arenam aves al a uiv euq anosrep, tmemrailimaf. 9.- Té els mitjans i voluntat necessàries per fer alguna cosa. Així sia. Vocals. Llevant les vocals, deixa fora vida.

Politiquejant

Un dels passatemps més entretinguts d'aquestes dates (fins passat dia 10 de juny) pot ser sigui el seguir un poc d'aprop els aconteixements polítics que ens oferirà la campanya electoral cara a les properes eleccions municipals: serà entretingut, per exemple, l'assistir als mitins i festetes que ens oferiran els distints partits polítics. També vos recomenam l'entreteniment de participar a les tertúlies de casino i a la confecció de quinieles: agafau les cinc candidatures que concorren a les municipals de la vila, i posau massions amb el primer que trobeu sobre els regidors que aconseguiran cada una, veureu com el temps vos passara volant.

